

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет тваринництва та водних біоресурсів
«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Благополуччя тварин» (Animal Welfare)

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники:

професор кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві, д.с.-г.н.,

професор Наталія ПРОКОПЕНКО

доцент кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві, кандидат с.-г.

н., доцент Світлана БАЗИВОЛЯК

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Благополуччя тварин» (Animal Welfare)

Дисципліна спрямована на набуття здобувачами вищої освіти знань щодо сучасних питань забезпечення благополуччя свійських тварин за їх вирощування, утримання, перевезення (транспортування) й забою відповідно вимог законодавства щодо благополуччя тварин, опанування практичними навичками роботи й поводження з тваринами, оцінювання їх стану в певних умовах середовища, забезпечення належних для них умов відповідно фізіологічних й етологічних потреб.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	20 год.	6 год.
Самостійна робота	110 год.	108 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – набуття здобувачами вищої освіти знань з питань забезпечення благополуччя тварин і птиці за їх використання у сільськогосподарському виробництві, у іншій діяльності людини, а також опанування практичних навичок, необхідних для професійної діяльності технолога з виробництва і переробки

продукції тваринництва у його роботі за дотримання загальних принципів забезпечення благополуччя тварин

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел;

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Оцінювати та забезпечувати якість та безпечність технологій виробництва продукції тваринництва, кормів та кормових засобів, рівнів живлення тварин та продукції тваринного походження;

ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах;

ПРН 5. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані;

ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	тижні	у тому числі				усього	у тому числі			
1	2	л	п	лаб	с.р.	7	л	п	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1. <i>Благополуччя тварин – біологічні, фізіологічні, етологічні аспекти</i>										
1.Благополуччя тварин як основа сучасного тваринництва.	1	2		2	44	60	3		3	54
2.Біологічні основи благополуччя тварин	2	2		2						
3.Принципи благополуччя за використання тварин	3	2		2						
4.Законодавча база та регуляторні механізми забезпечення благополуччя тварин	4	2		2						

Разом за змістовим модулем 1	60	8		8	44	60	3		3	54
Змістовий модуль 2. <i>Благополуччя тварин за сучасних технологій виробництва продукції тваринництва</i>										
5.Принципи благополуччя у технології виробництва продукції скотарства	5	2		2	66		3		3	54
6.Принципи благополуччя у технології виробництва продукції свинарства	6	2		2						
7.Принципи благополуччя у технології виробництва продукції птахівництва	7	2		2						
8.Принципи благополуччя у технології виробництва продукції дрібних тварин	8	2		2						
9.Принципи благополуччя при транспортуванні та торгівлі живими тваринами	9	2		2						
10. Етичні та практичні аспекти благополуччя тварин в процесі забою.	10	2		2						
Разом за змістовим модулем 2	90	12		12	66	60	3		3	54
Усього годин	150	20		20	110	120	6		6	108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Благополуччя тварин як основа сучасного тваринництва.	2
2	Біологічні основи благополуччя тварин	2
3	Принципи благополуччя за використання тварин	2
4	Законодавча база та регуляторні механізми забезпечення благополуччя тварин	2
5	Принципи благополуччя у технології виробництва продукції скотарства	2
6	Принципи благополуччя у технології виробництва продукції свинарства	2
7	Принципи благополуччя у технології виробництва продукції птахівництва	2
8	Принципи благополуччя у технології виробництва продукції дрібних тварин	2
9	Принципи благополуччя при транспортуванні та торгівлі живими тваринами	2
10	Етичні та практичні аспекти благополуччя тварин в процесі забою	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етологічна оцінка сільськогосподарських тварин	2
2	Індикатори оцінки благополуччя тварин	2
3	Аудит благополуччя тварин	2
4	Національне законодавство та нормативні акти про захист тварин	2
5	Аналіз елементів технологій виробництва продукції скотарства щодо забезпечення благополуччя тварин	2
6	Аналіз елементів технологій виробництва продукції свинарства щодо забезпечення благополуччя тварин	2
7	Аналіз елементів технологій виробництва продукції птахівництва щодо забезпечення благополуччя птиці	2
8	Аналіз елементів технологій виробництва продукції дрібних тварин щодо забезпечення їх благополуччя	2
9	Аналіз процесу транспортування та торгівлі живими тваринами щодо забезпечення їх благополуччя	2
10	Аналіз елементів технологій забою тварин щодо дотримання принципів благополуччя	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1	
1	Історичні передумови впровадження принципів благополуччя тварин	8
2	Форми поведінки тварин, їх класифікація	4
3	Зоопсихологія – предмет і завдання, історія розвитку науки, практичне значення.	8
4	Благополуччя і продуктивність тварин	8
5	Шляхи підвищення продуктивності тварин за впровадження принципів благополуччя	8
6	Благополуччя тварин як умова проведення наукових досліджень	8
	Модуль 2	
7	Шляхи підвищення продуктивності ВРХ за впровадження принципів благополуччя	11
8	Шляхи підвищення продуктивності свиней за впровадження принципів благополуччя	11
9	Шляхи підвищення продуктивності с.-г. птиці за впровадження принципів благополуччя	11
10	Шляхи підвищення продуктивності дрібних тварин за впровадження принципів благополуччя	11
11	Забезпечення принципів благополуччя при роботі з	11

	непродуктивними тваринами.	
12	Перспективи розвитку технологій забою тварин.	11

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист лабораторних робіт;

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- перевернутий клас;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Благополуччя тварин – біологічні, фізіологічні, етологічні аспекти</i>		
ЛР 1. Етологічна оцінка сільськогосподарських тварин	ПРН 1, 3, 5, 10. ЗДВО повинен вміти проводити етологічну оцінку сільськогосподарських тварин, оцінювання форм поведінки тварин в контексті забезпечення їх благополуччя, індикацію і оцінювання, аудит благополуччя тварин, застосовувати нормативні законодавчі акти у практичній діяльності	10
ЛР 2. Індикатори оцінки благополуччя тварин		10
ЛР 3. Аудит благополуччя тварин		10
ЛР 4. Національне законодавство та нормативні акти про захист тварин		10
СР 1.		30
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. <i>Благополуччя тварин за сучасних технологій виробництва продукції тваринництва</i>		
ЛР 5. Аналіз елементів технологій виробництва продукції скотарства щодо забезпечення благополуччя тварин	ПРН 1, 3, 5, 10. ЗДВО повинен аналізувати елементи технологій виробництва продукції скотарства, свинарства, птахівництва, дрібних тварин щодо забезпечення їх благополуччя; аналіз процесу транспортування та торгівлі живими тваринами щодо забезпечення їх благополуччя, аналізувати елементи технологій забою тварин щодо	10
ЛР 6. Аналіз елементів технологій виробництва продукції свинарства щодо забезпечення благополуччя тварин		10
ЛР 7. Аналіз елементів технологій виробництва продукції птахівництва		10

щодо забезпечення благополуччя птиці	дотримання принципів благополуччя; впроваджувати методи підвищення продуктивності тварин за дотримання принципів благополуччя.	
ЛР 8. Аналіз елементів технологій виробництва продукції дрібних тварин щодо забезпечення їх благополуччя		10
ЛР 9. Аналіз процесу транспортування та торгівлі живими тваринами щодо забезпечення їх благополуччя		10
ЛР 10. Аналіз елементів технологій забою тварин щодо дотримання принципів благополуччя		10
СР.2.		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{залік}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час модульних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=552101>
- Конспекти лекцій на їх презентації (в електронному вигляді <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=552101>)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про ветеринарну медицину». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI01822G>
2. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3447-iv-3976>
3. Лихач А.В., Лихач В.Я. Підвищення ефективності промислового виробництва свинини на основі використання етологічних факторів: монографія. Миколаїв: Іліон, 2023. 422 с.
4. Недосєков В.В., Блах Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є. Основи біобезпеки та благополуччя тварин. Ніжин. 2021. 252.
5. Патрєва Л.С. Біоетика. Методичні рекомендації. Миколаїв. 2021. 125 с.
6. Підвищення продуктивності свиней зарубіжної селекції в умовах промислової технології: монографія / В.Я.Лихач, М.Г.Повод, О.М.Храмкова, С.В.Жижка, Р.П.Швачка, А.В.Лихач, Л.Г.Леньков. Миколаїв: Іліон, 2024. 422 с.
7. Петькун Г. В., Недосєков В. В. Аналіз законодавства ЄС та України у сфері благополуччя великої рогатої худоби Scientific Messenger LNUVMB. Series: Veterinary sciences, 2022. 24 (106). Р. 108-113. doi: 10.32718/nvlvet10617
8. Порошинська О.А., Стовбецька Л.С., Ємельяненко А.А., Шмаюн С.С., Козій В.І. Моніторинг поведінки свиней як індикатор оцінки їх здоров'я та рівня добробуту. *Науковий вісник ветеринарної медицини*, 2023. № 1. С. 89–101.
9. Стале тваринництво та благополуччя тварин SULawe. Sustainable livestock production and animal welfare. Модуль 2. Благополуччя тварин. Module 2. Animal welfare. Електронний посібник. The electronic manual. К.: НМЦ ВФПО. 2024. URL: https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/nmcvfpo/SUSTAINABLE%20LIVESTOCK%20PRODUCTION%20AND%20ANIMAL%20WELFARE_2/SUSTAINABLE%20LIVESTOCK%20PRODUCTION%20AND%20ANIMAL%20WELFARE/Golovna/Golovna.htm
10. Stevenson P. Законодавство Європейського Союзу по добробуту продуктивних тварин. 2012. URL: https://ciwf.in.ua/wp-content/uploads/2015/04/Legislation_faw_ukr.pdf
11. Wild Planet Trust Welfare Auditing Guidance Document / Керівний документ з аудиту благополуччя Wild Planet Trust. URL: <https://www.eaza.net/assets/Uploads/Areas-of-Activity/Animal-welfare/Docs/Ukrainian.pdf>
12. Про затвердження Вимог до благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх утримання. URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0206-21>

13. Про затвердження Гігієнічних вимог до дрібнотоварного виробництва та обігу молока. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE37788?an=1>
14. Вимоги до благополуччя бройлерів під час їх утримання; URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0207-21>
15. Вимоги до благополуччя курей-несучок під час їх утримання; URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0208-21>
16. Вимоги до благополуччя свиней під час їх утримання; URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0209-21>
17. Вимоги до благополуччя телят під час їх утримання. URL: <https://iplex360.com.ua/npa.php?code=z0210-21>
18. Вимоги до забезпечення благополуччя тварин під час забою та умиртвіння. URL: <https://minagro.gov.ua/napryamki/derzhavna-polityka-u-sferi-sanitarnykh-ta-fitosanitarnykh-zakhodiv/korysni-infohrafiky-u-sferi-sanitarnykh-ta-fitosanitarnykh-zakhodiv/vymohy-do-zabezpechennia-blahopoluchchia-tvaryn-pid-chas-zaboiu-ta-umertvinnia-nakaz-minahropolityky-vid-29082022-628>
19. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu86324?ed=1986_03_18, 1986.
20. Законодавство по добробуту продуктивних тварин. URL: https://ciwf.in.ua/?page_id=297
21. Increasing the efficiency of agribusiness: strategic gene pool management and technological innovations: monograph./ V.Lykhach, A.Lykhach, L.Chepil, M.Ohienko, F.Pokusa, D. Palimaka, R.Faustov, V.Reznichenko. Opole-Kyiv, 2025. 260 p.